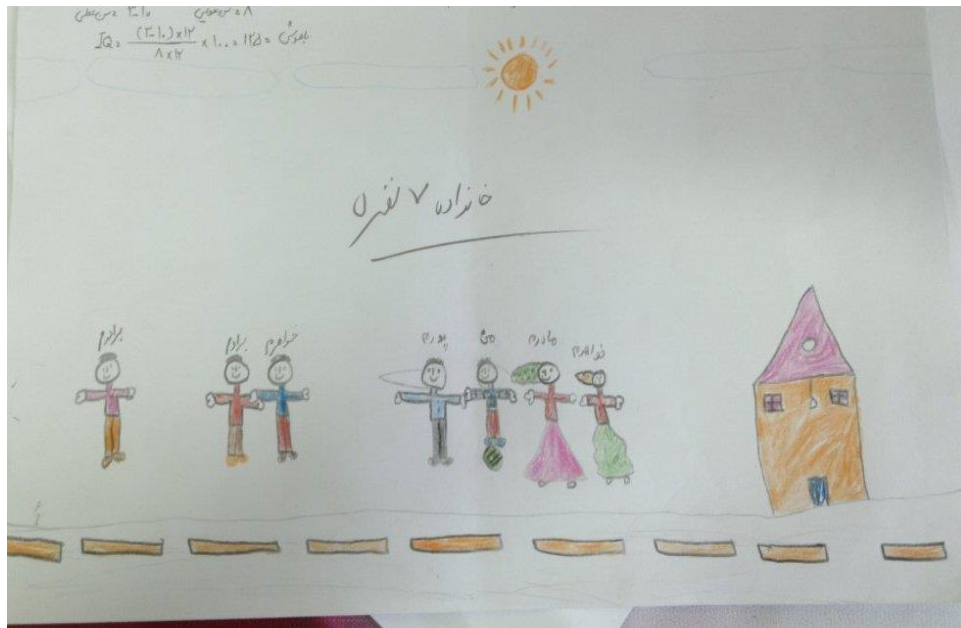

آزمون نقاشی خانواده
Family Drawing Test

- توسط اپل (Apple) و ولف (Wolf) پیشنهاد شد اما بعدها به طور کاملتر به عنوان آزمون نقاشی خانواده توسط هالس (Halse) در ۱۹۵۱ تدوین شد. (همزمان با پیشرفت خانواده درمانی در سالهای دهه ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ گسترش یافت.

- بسیاری از اختلالات عاطفی و مشکلات رفتاری کودکان ارتباط نزدیک با خانواده‌ای دارد که در آن زندگی می‌کنند.

- ساخت و نظام خانواده ... برداشت ویژه هر کودک از خانواده خود.

- فرافکنی در آزمون ترسیم خانواده ساده و گسترده صورت می‌گیرد

- تعارضات، مکانیسم‌های دفاعی، اختلالات شخصیت و مشکلات روانشناختی ...، روابط بین فردی کودک با اعضای خانواده، نگرش کودک در ارتباط با پذیرش یا طرد در خانواده از منظر روانکاوی، اطلاعاتی در باره شخصیت ساخت (اید، ایگو و سوپر ایگو)، و تعارض‌های احتمالی بین این پایگاهها.

- معیار‌هایی برای متمایز ساختن حالت مرضی از حالت بهنجار ارائه نمی‌کند، اما منشاء تعارضات، فشارها و... بر اساس تست آشکار خواهد شد.

اطلاعات و تفسیرهای بدست آمده از این تست، جنبه احتمالی داشته، قطعی و یقینی نبوده، امکان تدوین و متعاقب آن آزمون فرضیاتی در مورد شخصیت کودک فراهم می‌نماید که بررسی درستی یا نادرست فرضیاتاز طریق:

۱- کشف همانندی‌های درون نقاشی و همراهی و همخوانی آن با دیگر آزمون‌های شخصیت

۲- تفسیرکلی نقاشی با توجه به داده‌های بالینی (ارزیابی کودک)

مزایای نقاشی خانواده

- سهولت اجراء: ابزار ، مدت زمان اجراء (حدود ۱۵ دقیقه)، شرایط و محل اجراء، تسهیل مصاحبه بعدی با کودک (با حداقل رساندن بازداری ها در فرایند ترسیم....)، در صورت نیاز برآوردی کلی از هوش (مشابه گودیناف).
- اگر گفته می شود « خانواده خودت را نقاشی کن» (روش موریس پورو) امکان شناخت احساسات کودک نسبت به اعضاء خانواده اش و وقتی گفته می شود « یک خانواده را نقاشی کن» ، با توجه به ابهام این دستور العمل مبهم تر به تخیل کودک میدان می دهد و تمایلات ناهوشیار با سهولت بیشتری بیان می شود.

روش اجرا

میز مناسب، یک برگ کاغذ، مداد و بعد ارائه دستور العمل داده: «یک خانواده رادر فکر خودت مجسم کن و آنرا نقاشی کن».

فرایند ترسیم

مشاهده دقیق فعالیت آزمودنی (تشویق مناسب در طول ترسیم جهت ادامه فعالیت) توجه به نکاتی همچون: جهت شروع نقاشی، ترتیب ترسیم اعضاء ، مدت زمان صرف شده برای ترسیم هر عضو...، واکنش های عاطفی کودک (شادی ، خشم ، تغییرات خلقی کودک و ...) در طول ترسیم و نیز مصاحبه بعد از ترسیم، مکث و تمرکز زیاد بر روی تصاویر و یا وقفه یا باز داری در طول ترسیم.

۱- گسترده گی، نیرو و پررنگ، خطوط تکراری رسم شده : برون گرایی تمایلات، ... (پر فشار و پررنگ) شهامت و خشونت و رها سازی غرایز... (نازک و کم رنگ) ظرافت احساسات کمرویی در حد مرضی عدم توانایی در تایید خویشتن خطوط نیروی نامتناسب نمایانگر کشاننده های خشونت آمیز و گاهی واکنش در برابر ترس از ناتوانی است ... (خطوط تکراری و قرینه ای) تاثیر قواعد تحمیل شده بر کودک، احتمال وجود یک روان آزرده گی و یا وسواس.

۲- محل ترسیم: پایین صفحه (غرایز بنیادی افراد خسته روان آزرده ها ناتوان ها و افسرده ها)، بالای صفحه (ناحیه ی تخیلات زیاد ناحیه ی افراد آرمانگرا و رویا پرداز)، سمت چپ (ناحیه ی گذشته است و ناحیه ی بازگشت به دوران کودکی و خویشتن)، سمت راست (ناحیه ی آینده).

۳- نواحی سفید و خالی : نواحی سفید نواحی ممنوعه است که آن ناحیه را برای خود ممنوع ساخته است. مثال: کشیدن نقاشی در پایین صفحه یعنی جهش به سمت بالا و هر نوع تخیل برای خود ممنوع کرده است.

۴- جهت فرایند ترسیم نقاشی (از چپ به راست و یا راست به چپ)

۵- آیا نقاشی بدون تراکم و بدون زندگی ترسیم شده است وضعف در نقاشی مشاهده می شود؟: نقاشی بدون تراکم نمایانگر وقفه ی روانی درحد وسیع است وضعف در نقاشی بیشتر در نارسا خوان هایی است که خوب جانبی نشده اند دیده می شود ان ها در مقابل کاری که از ان ها خواسته می شود تضاد عاطفی نشان می دهند.

۷- آیا در نقاشی به ارزنده سازی یا نا ارزنده سازی شخصی پرداخته است؟:

شخص ارزنده سازی شده :

الف - نخستین کسی است که در نقاشی رسم می شود و نخستین فرد در سمت چپ نقاشی است (اغلب والدین کودک کشیده می شوند و اگر یک کودک را نقاشی کند یعنی آزمودنی جاه طلبی خود را در این شخص آورده و اگر نقاشی خودش را بکشد گرایش به خود دوستداری دارد). ب- بلند قامت تر از دیگران رسم شده است . ج- با دقت و مواظبت ویژه و خطوط کامل ترسیم شده است. د- برای او زمان بیشتری گذاشته و مرتبا جزئیات آن را کامل می کند. ه- از هر لحاظ (چتر، عصا، کلاه و ...) غنی تر از دیگران است. و- در نقاشی کانون توجه دیگران است. ز- در مصاحبه به ارزنده سازی او پرداخته و نقش برتر او را آشکار می کند. ح- در مصاحبه خودش را با آن شخص همسان سازی می کند.

نا ارزنده سازی شخص شامل: الف- شخصی که از خانواده حذف شده است. ب- بخشی از یک شخص حذف شده است. ج- شخصی که کوچک تر از دیگران رسم شده است. د- شخصی که در آخرین جا و غالباً در کنار صفحه کشیده شده است. ه- شخصی که با فاصله از دیگران و یا در سطحی پایین تر از دیگران رسم شده است. و- شخصی که به خوبی دیگران رسم نشده یا جزئیات مهمی در تصویر وی از قلم افتاده است.

۸- آیا شخصی است که پس از ترسیم او را خط زده باشد ؟ : خط زدن آن چه ترسیم شده نشانه یک تعارض بین گرایش است که نخست در نقاشی فرافکنی شده و سپس در مرحله دوم بوسیله سانسور «من» منع گشته است. (به همین دلیل مداد پاکن در اختیار آزمودنی نمی گذاریم تا خطوط ترسیم شده محو نشود).

۹- آیا در مصاحبه گرایشی رابه خواهر یا برادر یا والد ینش نسبت می دهد؟ : وقتی گرایش های غریزی بدلیل احساس گناهکاری ارضا و پذیرفته نشود و فرد از آن صرف نظر کرده و در ناهوشیار سرکوب می کند علی رغم این ممنوعات تمایلات در راه ارضای خود می کوشد و از طریق جابجایی آن را تحقق می بخشد .

۱۰- آیا کودک موجودی تخیلی به ترسیم خود افزوده است؟ : با افزودن شخص یا اشخاص به نقاشی آنچه که جرأت تحقق آنرا ندارد متحقق می سازد و هر چه شخص افزوده شده بیشتر ارزنده سازی شده با شد می تواند به منزله تجسم گرایش پر اهمیت در وی باشد و گاهی خود را در نقاشی ترسیم نمی کند بلکه خودش را در شخص افزوده شده فرافکنی می کند . با کشیدن نوزاد گرایش های واپس گرایی راکه از بیان مستقیم آن ها شرم دارد به وی نسبت می دهد . کشیدن جفت معرف یکی از کشاننده های اوست که نمی تواند مستقیماً بیان کند. کشیدن حیوان می تواند معرف علاقه کودک به حیوانات باشد اگر حیوان در حقیقت وجود خارجی نداشته باشد معرف ممنوعیت تمایلات بسیار شدید است که کودک شهامت قبول آنرا ندارد و اگر کودک خودش را با حیوان همسان سازی کند فرافکنی کرده است.

۱۱- حالات دست‌ها:

دست‌های به اطراف گشوده‌شده: اراده یا پذیرش محبت، تمایل به دوستی.
دست‌های به پشت قفل‌شده: دوری‌گزینی، قهر، تنهایی، احساس طرد شدگی.
دست‌های به کمر زده‌شده: خودپروی، خودشیفتگی.
گرفتن دست دیگری یا دیگران با دست‌ها: دست در دست هر دو والدین به معنی پذیرفته شدن و دست در دست فقط یکی از والدین به معنی گرایش بیشتر به سمت او است.
فقدان دست‌ها: نارضایی، ترس، دوست نداشتن و ترس از تنبیه به وسیله دیگری است.

۱۲- فاصله اشخاص در نقاشی چگونه است؟ نزدیکی افراد در نقاشی و دست دادن و بوسیدن نشانه صمیمیت بین افراد است.
با فاصله کشیدن خودش از خانواده معرف پرخاشگری نسبت به خانواده است و یا خود را از خانواده حذف شده فرض می‌کند و در برقراری روابط با افراد دیگر خانواده مشکل دارد.

۱۳- آیا خانواده واقعی خود را ترسیم کرده است یا خانواده تخیلی؟ : کشیدن عینیت خانواده معرف محترم شمردن خانواده و اطاعت محض از واقعیت است یعنی اصل واقعیت بر اصل لذت تسلط داشته و نشانه منع بیان آزادانه تمایلات است و ما را به سوی یک تعارض راهنمایی می‌کند. اگر اشخاص ترسیم شده واقعیت نداشته باشد در فرافکنی تمایلات خاص خود را به آن اشخاص نسبت داده هر اندازه خانواده ترسیم شده از خانواده واقعی متفاوت تر باشد از مکانیزم فرافکنی تمایلات بیشتر استفاده شده است.